

ИНИЦИАЦИОННАТА ТВОРБА: ПОЕМАТА „НОЩ“ НА ЯВОРОВ

Радосвет Коларов

В нашата критика е добила популярност тезата, че „Нощ“ на Яворов обглежда, осмисля, синтезира пътя на автора до този момент, както и други пътища в нашата литература и, от друга страна, набелязва насоки, съдържа предчувствия за поврата, който ще настъпи в поезията му и който по традиция наричаме втори период.¹

Създаването на подобен, бележещ поврат текст, Лорънс Липкинг типологически оприличава на преминаване през обряда на инициация.² Той счита, че след Омир всеки по-значителен западен поет е оставил творба, която съдържа в себе си принципите на по-нататъшното развитие на автора и посочва *La Vita Nuova* на Данте, „Бракът на небето и ада“ на Блейк, „Ендимион“ на Кийтс, „Портретът на художника като млад“ на Джойс, *Per Amica Silentia Lunae* на Йейтс. Въпросните автори „първо изтърпяват изпитание чрез огън, при което разумът се пречиства, след това минават към по-висока степен на познание, вследствие на което миналият опит бива радикално реинтерпретиран“ и „накрая се явява пророчество за следващи по-големи творби“³.

Яворовата поема „Нощ“ очевидно може да бъде положена в тази обредна матрица. Ритуалът на инициация съдържа съставки, които Липкинг не е намерил за нужно да упомене, пренасяйки ги в литературния контекст, които в конкретния случай ми се струват любопитни: посвещаването на индивида, въвеждането му в култовото тайнство, което цели преминаването от един статут в друг, по-висок, изисква пространственото му отделяне от уседналия живот на общината, а периодът на изпитанието му, траещ от няколко дни до няколко години, се осмисля като ритуална

¹ Ст. Илнев. *Противоречивият свят на Яворов*. С., 1976, с. 45. Н. Александрова. *Мястото на поемата „Нощ“ в творческия път на Яворов*. – Лит. мисъл, 1978, кн. 1.

² Lawrence Lipking. *The Life of the Poet. Beginning and Ending Poetic Careers*. The University of Chicago Press. 1981.

³ Lawrence Lipking. *Op. Cit.*, p. 19.